

A zsinat jelene-jövője

Fél évszázada annak, hogy befejeződött a II. Vatikáni zsinat. A különféle évfordulók gyakran alkalmat adtak arra, hogy elemezzék a zsinaton történeteket, közelebb jussanak a zsinat gondolatvilágának megértéséhez. Ma már inkább a zsinat hatástörténetét vizsgálják: milyen folyamatok indultak el a zsinat után, hogyan váltak valóra annak határozatai? XVI. Benedek pápa a zsinat helyes értelmezését a folyamatosság és a reform szintézisében látta. Folyamatosság, hiszen a zsinat sikeresen nyitotta meg újra a hithagyomány kétezer éves távlatait. Erre alapozva azonban a reformok immár elodázhatatlanná váltak. E szintézis alapján sürgette XVI. Benedek, majd napjainkban Ferenc pápa az egyház megújulását a zsinat szellemében.

Aki ötven év után újraolvassa a zsinati dokumentumokat (és kézbe veszi a zsinat szellemében készült katekizmust), az hitében megerősödve örömmel vallhatja magát az egyház tagjának, és vállalhat részt annak küldetésében. A zsinat feltárta az egyház legmélyebb lényegét: beléhelyezte az üdvösségtörténet végtelen távlatába. A Szentháromság az emberiséget szeretetének közösségébe hívja meg; ez az Istent és embert összekötő *communio* bontakozik ki az egyházban Krisztus nyomán. Az egyház belső életében a *communio* fölfedezése jelentette talán a legnagyobb újdonságot. Hogyan kel életre ez a *communio* a gyakorlatban? — Itt még csak a kezdetén vagyunk egy nagyobb fejlődésnek.

Az ötven év alatt azonban nagyot fordult a világ, amelyben az egyház benne él. Ezért sokat alakult a kapcsolata is a világgal, a többi keresztényekkel és a többi vallásokkal. Nem a dokumentumok aktualitása csökkent — a környezet változott meg. Ma is érvényes: az egyház úgy hirdeti az üdvösség útját, hogy eközben, sőt éppen emiatt, elkötelezett az ember földi boldogulásának előmozdításában is. Az emberiség haladását azonban akkoriban sokkal optimistábban látták, mint napjainkban. Mára kiderült, hogy a technikai-tudományos haladás önmagában nem tesz boldoggá, sőt számos veszély forrása is lehet. Azóta globális méretekben hatalmasra nőttek a különbségek szegények és gazdagok között; kiderült, hogy a természeti kincsek kizsákmányolása súlyosan károsítja lakóhelyünket, a Földet; nem szűntek meg a háborúk, sőt kiszélesedtek a szervezett terrorizmussal. A kérdés most ez: hogyan értelmezzük mai korunk aggasztó jelenségeit a zsinat szellemében?

Váratlan újdonságot jelentett a zsinat állásfoglalása a többi vallásokról, a keresztények egységéről, a másként gondolkodó emberekről is. Ennek nyomán a legkülönbözőbb formákban és fórumokon számos párbeszéd kezdődött el, amelyek, ha olykor akadozva is, számos szép eredményt hoztak. E téren is ideje volna áttekinteni, mely kapcsolatok hogyan alakultak eddig, és milyen kilátásokkal folytathatóak. A zsinat ma is él — ha élünk is vele.